

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 3905/14

- לפני : כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט א' שהם
- העותרת : אל וואטן בע"מ
- נ ג ד
- המשיבים : 1. שר הביטחון
2. קמ"ט רישום מקרקעין באיו"ש - המנהל
האזרחי
3. פלוני
4. יוסף מוסא עבד א-ראזק אל נאבות
5. מוחמד יוסף מוסא אל נאבות
- עתירה למתן צו על תנאי
- תאריך הישיבה : כ"ג בכסלו התשע"ה (15.12.2014)
- בשם העותרת : עו"ד אברהם משה סגל ; עו"ד תם כהן
- בשם המשיבים 1-2 : עו"ד ענר הלמן
- בשם המשיב 3 : אין התייצבות
- בשם המשיב 4 : אין התייצבות
- בשם המשיב 5 : עו"ד מיכאל ספרד ; עו"ד שלומי זכריה ;
עו"ד אנו דעואל לוסקי

פסק-דין

המשנה לנשיא מ' נאור:

1. עתירה זו, שהוגשה ביום 2.6.2014, עוסקת בשאלת פינויים של שבעה מבנים יבילים, ריקים מאדם, שנותרו על חלקה 10 בגוש 26 באדמות דיר דיבואן, בשטח שבו היה מצוי מאחז מגרון. מאחז מגרון פונה מכל תושביו והמבנים שהיו בו הוסרו, פרט למבנים אלה. העותרת, הטוענת שרכשה את החלקה עליה מצויים המבנים, מבקשת כי נורה למדינה להימנע מפינויים עד להכרעה בשאלת הבעלות בחלקה, הנדונה בימים אלה בבית המשפט המחוזי.

רקע

2. ביום 2.8.2011, לאחר שנים של התדיינות, ניתן בבית משפט זה פסק דין המורה על פינויו של מאחז מגרון אשר הוקם על קרקעות פרטיות, וזאת עד ליום 31.3.2012 (בג"ץ 8887/06 אל-נאבות נ' שר הביטחון (הנשיאה ד' ביניש, השופטת מ' נאור והשופט ס' ג'ובראן, פסק דין מיום 2.8.2011), שיכונה להלן: ההליך העיקרי). השהות שניתנה בפסק הדין לפינוי המאחז הוגדרה על ידנו שם "שהות ניכרת", והיא נועדה להערכות המדינה לקיום הצו ההחלטי שנעשה בפסק הדין.

3. הצו ההחלטי לא היה סוף פסוק. שבועיים לפני תום השהות הניכרת לפינוי, הגישה המדינה בקשה במסגרת ההליך העיקרי, להאריך את המועד לביצוע פסק הדין עד ליום 30.11.2015. הטעם לבקשה היה מתן שהות למדינה לתכנן ולהקים שכונת מגורי קבע במתחם "גבעת היקב", אליה יועברו תושבי מגרון. בהחלטה מיום 25.3.2012 (הנשיא א' גרוניס, השופטת מ' נאור והשופט ס' ג'ובראן), נדחתה הבקשה להארכת המועד המבוקשת. צוין לעניין זה, כי משך הארכה המבוקשת לפינוי – שלוש וחצי שנים – הוא בלתי סביר בעליל, ודי בכך כדי לדחות את בקשתה של המדינה. עוד נקבע, כי מדובר בבקשה "פורצת סכרים", אשר במהותה הינה ניסיון לשנות פסק דין חלוט. עם זאת, לפני משורת הדין וכדי לאפשר

לתושבי מגרון להיערך לפינוי, הוארך המועד לפינוי בארבעה חודשים נוספים, עד ליום 1.8.2012.

4. גם החלטה זו לא הייתה סוף פסוק. לקראת מועד הפינוי הוגשה במסגרת ההליך העיקרי בקשה של חלק מתושבי מגרון לעכב פעם נוספת את ביצוע פסק הדין. טענתם הייתה כי האתר החלופי שהקימה המדינה עבורם אינו ראוי לאכלוס, וביקשו כי ביצוע פסק הדין יעוכב "עד להשלמת העבודות בשכונת היקב באופן המונע סכנה בטיחותית לתושבים". לצד זאת, הגישו תושבים אחרים של מגרון עתירה (בג"ץ 5180/12 סט נ' שר הביטחון; להלן: העתירה הנוספת), ובה ביקשו להורות למדינה להימנע מלפנותם משלוש חלקות ספציפיות במאחז, אשר נטען כי נרכשו מבעליהן הרשומים לאחר שניתן פסק הדין בהליך העיקרי. אחת מהחלקות האמורות הייתה חלקה 10 בגוש 26, שעליה מצויים שבעת המבנים מושא דיוננו. בקשר לחלקה זו נטען, כי בעליה הרשום – הוא המשיב 3 בעתירה הנוכחית – מכרה (יחד עם חלקה נוספת) לחברה בשם אל וואטן בע"מ (להלן: אל וואטן). אל וואטן היא העותרת בעתירה הנוכחית.

5. העותרים 1-6 בהליך העיקרי היו פלסטינים תושבי האזור אשר על אדמותיהם הוקם מאחז מגרון. עותרים אלה צורפו כמשיבים לעתירה הנוספת. בתגובתם לעתירה הנוספת הם טענו, בין היתר, כי עסקאות הרכישה מבוססות על מסמכים מזויפים ומעשי מרמה, וציינו כי הוגשה תלונה במשטרה על כך. בתלונה נטען כי הבעלות בחלקה 10 (ובחלקה נוספת) הועברה שלא כדין מהעותר 1 בהליך העיקרי למשיב 3, הוא המוכר לאל וואטן. התלונה הוגשה על-ידי המשיב 5 לעתירה הנוכחית, בנו של העותר 1 בהליך העיקרי, שנפטר.

6. המדינה, מצדה, ציינה בתגובתה לעתירה הנוספת כי מתקיימת חקירת משטרה בעניין כשרות עסקאות הרכישה במאחז מגרון, וכי לא יינתנו היתרי העסקה הנדרשים עבור עסקאות אלה. נוכח האמור, עמדת המדינה הייתה כי לעת עתה, אין היתכנות משפטית ותכנונית להמשך מגוריהם של העותרים במאחז מגרון, וכי כיבודו של פסק הדין בהליך העיקרי מחייב את פינויו. עם זאת, לגבי חלקה 10,

היא החלקה מושא העתירה שלפנינו, עמדת המדינה הייתה כי יש מקום למתן ארכה מסוימת לפינויה, על-מנת שניתן יהיה למצות את הבדיקה הקניינית והתכנונית לגבי המבנים המצויים בה. המדינה עמדה על כך שדרכי הגישה לחלקה 10 עוברות במקרקעין פרטיים, ולכן לא ניתן להתיר המשך מגורים בחלקה, אך ייתכן כי ניתן לעשות בה שימוש לצורך אחר. המדינה הציעה ששבעת המבנים שבחלקה זו לא יוסרו למשך 3 חודשים, כדי לאפשר את מיצוי הבדיקה.

7. העתירה הנוספת והבקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין בהליך העיקרי נדונו במאוחד, וביום 29.8.2012 ניתנו בהן פסק דין והחלטה משותפים (הנשיא א' גרוניס, המשנה לנשיא מ' נאור והשופטת ע' ארבל). לענייננו נוגעות במישרין רק הקביעות של בית המשפט ביחס לשבעת המבנים המצויים בחלקה 10. בית המשפט אימץ את עמדת המדינה, שלפיה לעת הזו לא יוסרו המבנים המצויים בחלקה 10, וזאת לשם ליבון שאלת ההיתכנות הקניינית והתכנונית של המבנים. עוד נקבע, כי לצדדים האחרים שמורות כל טענותיהם ביחס לחלקה 10. בשל חשיבות הדברים לענייננו אביא כלשונם את החלקים הרלוונטיים מפסק הדין וההחלטה הנוגעים לשבעת המבנים:

9" לאחר שני דיונים שקיימנו ושמיעת טענות הצדדים, לא ראינו מקום להיעתר לעתירה זו. גם לא ראינו מקום להשאיר את העתירה תלויה ועומדת. זאת, בכפוף לכך שבהסכמת המדינה לא יוסרו לעת הזו המבנים שבחלקה 10.

10. הנחתנו לעת הזו היא כי העותרים בעתירה זו [העתירה הנוספת – מ.נ.] אכן רכשו את החלקות שהם טוענים שרכשו. נדגיש כי אין אנו קובעים שכך הוא, ואין לנו נתונים המאפשרים להכריע במחלוקת שבין העותרים בעתירה זו לבין המשיבים 5-10 (העותרים ב- בג"ץ 8887/06 [ההליך העיקרי – מ.נ.]) בעניין כשרות הרכישה. אכן, רכישת החלקות היא נסיבה חדשה. היא מחייבת לשקול אם יש מקום לשנות לגבי החלקות האמורות את שנקבע ב- בג"ץ 8887/06. ואולם, גם כשאנו יוצאים מן ההנחה שהרכישות הן כדין, אין פירוש הדברים שעל המבנים שנבנו להישאר על כנם. גם זכות קניין כפופה לדיני התכנון, ולמותר ולאסור בגדרם. וכפי שכבר נקבע, 'זכות הקניין במקרקעין לעולם מוגבלת וכפופה להוראות של תכניות המיתאר החלות עליה' (ע"א 1054/98 חוף הכרמל נופש ותיירות (1989) בע"מ נ')

עמותת אדם טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה, פ"ד נו(3) 385, 414 (2002)). אין מחלוקת כי השימוש שעושים העותרים בחלקות כיום איננו תואם את התוכניות החלות עליהן. העותרים מוסיפים וטוענים כי רכשו את המקרקעין בהסתמך על כך שהרכישה תאפשר להם להישאר במקום. לדבריהם, אין מדובר עוד בקרקע בבעלות תושבים מקומיים על כן אבן הנגף להסדרת ההתיישבות - הוסרה. העותרים מפנים בהקשר זה גם להחלטה מיום 25.3.2012 בבקשת המדינה לעיכוב ביצוע בה נקבע כי 'נקודת המוצא, וזו הייתה נקודת המוצא לפסק הדין, כי אין לאפשר התיישבות על קרקע פרטית'. לטענתם, משנרכשו החלקות משתנה נקודת המוצא ואין עוד להורות על פינויים.

11. לא ניתן לקבל טענה זו של העותרים. ראשית, כל הרוכש מגרש רוכש אותו בכפוף למגבלות שבהוראות התכנוניות החלות ואין לו לרוכש יותר מאשר רכש (ראו ע"פ 377/87 קלקא נחום בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(4) 673 (1987)). בענייננו כאמור התכנוניות החלות אינן מאפשרות המשך מגורים במקום ולכן לא ניתן לדבר על הסתמכות מעבר למה שקבוע בתכנונית. יתר על כן, קשה לראות כיצד העותרים 'הסתמכו' על האמור בהחלטה שניתנה ביום 25.3.2012 כאשר חלק מהחלקות, כפי שאישר בא כוח העותרים בדיון שנערך ביום 22.7.2012, נרכש על ידי העותרת 35 [אל וואטן, העותרת בענייננו – מ.ג.] עוד לפני שניתנה החלטה זו. מכל מקום, נקודת המוצא אכן הייתה ועודנה שאין לאפשר התיישבות על קרקע פרטית. ואולם, וזה עיקר: מן האמור אין ללמוד כי בכל מקום שבו אין מדובר בקרקע פרטית יש לאפשר התיישבות. בניגוד לטענת העותרים – שאלת הבעלות לא הייתה אבן הנגף היחידה להתיישבות במקום. עוד בפסק הדין ב-בג"ץ 8887/06 עמד בית המשפט על כך שמאחז מיגרונן נמצא מחוץ לתחום שיפוטה של מועצה אזורית או מקומית כלשהי באזור, כי מעולם לא התקבלה החלטת הדרג המדיני המאשרת את הקמת המאחז, וכי הוצאו לגבי כל המבנים בו צווי הריסה סופיים ועל רשויות המדינה לפעול לאכיפתם. גם בהחלטה הנזכרת מיום 25.3.2012 חזר בית המשפט על הדברים לרבות קיומם של צווי הריסה סופיים ואף הדגיש כי מעבר לעניין הקניין הפרטי גם האינטרס הציבורי באכיפת החוק צריך לבוא לידי ביטוי וכך גם שלטון החוק וכיבוד החוק. אשר על כן, לא ניתן לקבל את טענת העותרים כי הסתמכו על כך שאם רק תיפתר שאלת הבעלות בחלקות – יוכלו הם להישאר במקום במבנים הקיימים. שאלת הבעלות לא הייתה ואיננה השאלה היחידה בעניין.

12. ודוק: העותרים בעתירה ב-בג"ץ 5180/12 מבקשים, למעשה, להכשיר בדיעבד את הישיבה במקום ולפעול בשיטה שכונתה על ידי השופט עמית 'נעשה

ולאחר מכן נכשיר' (בג"ץ 696/09 חזיו נ' מינהל מקרקעי ישראל (טרם פורסם, 23.2.2011)). הבעייתיות בשיטה זו מובנת מאליה. העותרים רכשו (לפי ההנחה) חלק מהמקרקעין שבמאחז מגרון שנים רבות לאחר שהמבנים כבר הוקמו שלא כדין והמאחז כבר אוכלס. במילים אחרות, על פי הנלמד מהעתירה לא יכול להיות עוד ספק היום כי כאשר המבנים נבנו – הקרקע לא הייתה קניינם של העותרים.

העותרים מבקשים שהמבנים יישארו על מקומם מאחר שלטענתם, ושלא כטענת המדינה תיתכן הסדרה תכנונית לגבי כל אחת מהחלקות לרבות הסדרת דרכי גישה. הם אף מפנים לתוכנית שהכין לטענתם משרד הבינוי והשיכון, המראה כיצד ניתן להסדיר את המאחז כולו. ואולם, עמדת המדינה לגבי אפשרויות ההסדרה התכנונית במאחז כולו אינה חייבת להיות זהה לעמדתה באשר לאפשרות ההסדרה כשמדובר בחלקים מן המאחז. המדינה גם אינה חייבת לקבל את עמדתם התכנונית של העותרים לגבי ייעוד החלקות. כך, למשל, העובדה כי העותרים מצביעים על אפשרות גישה חוקית לחלקות מושא הדיון, אינה מכריעה את גורלן התכנוני של החלקות עצמן ויש גם לזכור כי לעקרון שלטון החוק משקל בהליכי תכנון ובנייה (ראו: ע"ם 9057/09 איגוד נ' השמורה בע"מ (טרם פורסם, 20.10.2010)).

13. מכל מקום, אין בכוונתנו להכריע עתה בשאלת ה'היתכנות' של הסדרה תכנונית. דרך המלך היא הפוכה. פים לעניין זה דברי השופט רובינשטיין:

'הסדר הנכון לא היה הקמת גן אירועים ואחר כך מאבק להכשרתו, אלא מאמץ להשגת תכנית בניה שתאפשר בנייתו של גן אירועים. בית משפט זה לא יתן איפוא ידו לסדר שאין לו אח ורע בכל אומה ולשון שוחרי חוק, של נעשה ונשמע', (להבדיל ממשמע המקורי של הדברים); נעשה - נקים גן אירועים, ואחר כך נשמע מה יש לרשויות לומר' (בג"ץ 8379/06 ח"כ אילטוב נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה (מרכז), פסקה ה(2) (טרם פורסם, 15.11.2006)).

בפרשה אחרת הוסיף בית המשפט וקבע כי לא ניתן לאפשר כי 'בהליכי בניה, יבנה הבונה כחפצו, ומשתבוא גאולת הליכי התכנון יבוא גם יום 'עשיית סדר' בבניה הלא חוקית; ועד אז – כך עולה – ישגשגו המבנים הבלתי חוקיים, גדולים וקטנים. אחריותו של בית המשפט גדולה מזה. על כן לא נוכל ליתן יד לכך' (רע"פ 2885/08 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל אביב-יפו נ' דכה (טרם פורסם, 22.11.2009)).

14. לאחר שתסתיים החקירה וטיפול הכרעה בטענות הקנייניות, ולאחר שתתברר שאלת ההסדרה התכנונית, בכל השטח שנרכש או בחלקו, לא תהיה מניעה, בכפוף לכל מה שייקבע, לשוב ולבנות, אך זו הפעם – כדין.

15. אשר על כן, הקביעה ב-בג"ץ 8887/06 כי יש לפנות את המבנים מאנשים ויש להסיר את המבנים – בעינה עומדת. זאת, בטווח הזמנים שנקבע לעיל בפסקה 3. לכאורה, ניתן היה להורות כך גם לגבי חלקה 10, ולחייב גם לגביה את הסרת המבנים הלא חוקיים. עם זאת, כיוון שהנחתנו לצורך העניין וכלי לקבוע כך, היא שהרכישה הייתה כדין, ניתן משקל רב לעמדתה של המדינה המבקשת לעת הזו שלא להסיר את המבנים בחלקה זו, כדי לאפשר בדיקה מקיפה של אפשרות ההסדרה התכנונית. לפיכך, לגבי התקופה הקרובה ועד לבדיקת האמור על ידי המדינה, נאפשר כפי שהציעה המדינה לא להסיר לעת הזו את המבנים שבחלקה 10.

16. כאמור, לא ראינו מקום להשאיר את העתירה ב-בג"ץ 5180/12 תלויה ועומדת. לאחר שיתלבנו הן שאלת הבעלות והן שאלת ההסדרה, שאלות שבכוונת המדינה לנקוט עמדה לגביהן בתוך 3 חודשים – לעותרים ב-בג"ץ 5180/12 ולצדדים האחרים שמורות כל טענותיהם.

8. העתירה הנוספת נדחתה, בכפוף לקביעות המצוטטות לעיל ביחס לשבעת המבנים שבחלקה 10.

9. לאחר למעלה משנה וחצי מיום מתן פסק הדין בעתירה הנוספת, הוגשה כאמור העתירה שלפנינו, שעניינה שבעת המבנים שנותרו במאחז. עיון בעתירה מעלה, כי אף שליבון שאלת הבעלות ושאלת ההסדרה התכנונית של המבנים לא הסתיים בתוך שלושה חודשים, מבנים אלה לא פונו. על שארע בתקופת הביניים שבין פסק הדין בעתירה הנוספת לבין הגשת העתירה הנוכחית, ניתן ללמוד מכתבי בית הדין שלפנינו. בחודש ספטמבר 2012 פונה המאחז מגרון מכל יושביו, וכל המבנים בו נהרסו למעט שבעת המבנים מושא עתירה זו. בחלקה 10 נותרו גם אנטנות סלולריות של חברות פרטיות. במסגרת ההליכים בעתירה שלפנינו, העלתה המדינה טענות לגבי אנטנות אלה, ולכך אדרש בהמשך.

10. במקביל לפינוי, נמשכה חקירת המשטרה בעניין כשרות עסקאות הרכישה במאחז מגרון, ועם תום החקירה הועבר התיק לבחינת פרקליטות המדינה. בהמשך, החליט המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) ביום 20.2.2013 לסגור את תיק החקירה בעילה של חוסר ראיות. לצד זאת, בדיקה ראשונית העלתה כי על פני הדברים, קיימת היתכנות תכנונית לשימוש חקלאי בחלקה 10, אם תוכח כשרות הרכישה.

11. המשיב 5, בנו של העותר 1 בהליך העיקרי ומגיש התלונה, הגיש ערר על ההחלטה לסגור את התיק. בעקבות הערר, ניתנה החלטה המורה על השלמת חקירה בתלונה. לאחר שהשלמת החקירה הסתיימה, החליט פרקליט המדינה ביום 13.2.2014 לדחות את הערר. בהחלטה לדחות את הערר, ציין פרקליט המדינה, תוך ניתוח הראיות שהן בחלקן חסויות, שישנם חשדות ממשיים בנוגע לכשרות ייפוי הכוח שנתן הבעלים המקורי למוכר המקרקעין, הוא המשיב 3. ואולם, לא התגבשו ראיות מספיקות, ברף הנדרש בהליך פלילי, המצביעות על כך שהמסמכים מזויפים או על גורם כלשהו המעורב כחשוד במעשה ההונאה מושא התלונה.

12. לאחר שהוחלט לדחות את הערר, נותרה השאלה מה יעלה בגורלם של המבנים. סוגיה זו הונחה לפתחו של היועץ המשפטי לממשלה. היועץ המשפטי לממשלה קיבל החלטה מינהלית שלפיה, לנוכח החשדות הממשיים העולים מחומר החקירה בנוגע לכשרות ייפוי הכוח שנתן הבעלים המקורי של חלקה 10 למשיב 3, אין אפשרות לתת רישיון עסקה ולהשלים את רישום הבעלות על שמה של אל וואטן. נוכח האמור, מסקנתו של היועץ המשפטי לממשלה הייתה כי לעת הזו אין היתכנות קניינית ותכנונית להכשרת המבנים המצויים בחלקה 10. לפיכך, הודיע היועץ המשפטי לממשלה לבא כוחה של אל וואטן ולבא כוחו של המשיב 5, כי יש כוונה לפנות את המבנים עד ליום 30.4.2014.

13. בראשית חודש אפריל 2014 הועבר למשרד המשפטים מסמך הנחזה להיות תצהיר של המשיב 5 לפיו אביו אכן מכר את החלקות. על יסוד תצהיר זה פנה בא כוח העותרת אל משרד המשפטים, וטען לשינוי נסיבות המצדיק שלא לפנות את

המבנים. עקב כך, אישר היועץ המשפטי לממשלה, בהמלצת פרקליט המדינה, לדחות את פינוי המבנים בשלושה שבועות, עד ליום 21.5.2014. בשלב מאוחר יותר, הודיעה פרקליטות המדינה לבאי כוח הצדדים כי המסמך הנחזה להיות תצהירו של המשיב 5 – מזויף. על כן, נמסר לבאי כוח הצדדים כי "בכפוף לכך שלא יחול שינוי בנסיבות, ובכפוף לכך שלא יינתן צו שיפוטי סותר, לעת הזו יש כוונה לפנות את המבנים שנותרו על חלקה 10, וזאת לא יאוחר מיום 21.5.2014" (מ/ש/13). בהמשך, הודיע קצין ייעוץ מדור מקרקעין לבא כוח המשיב 5 כי רישום המקרקעין על שם אל וואטן לא יושלם, אך הבהיר כי לא ניתן להורות באופן מינהלי על שינוי מרשמי המקרקעין, כך שהמקרקעין הנדונים יירשמו מחדש על שם הבעלים המקורי.

14. ימים ספורים לפני מועד הפינוי, הגישה אל וואטן תובענה אזרחית לבית המשפט המחוזי בירושלים (ת.א (מחוזי י-ם) 28073-05-14). במסגרת התובענה, ביקשה אל וואטן סעד הצהרתי לפיו היא הבעלים של חלקה 10 וחלקה נוספת. המשיבים שצוינו בתובענה היו המדינה והמשיב 3. בנוסף, ביקשה אל וואטן במעמד צד אחד סעד זמני, המורה למדינה להימנע מלבצע כל שינוי, פיזי או משפטי, בחלקה 10. המדינה התנגדה למתן הצו המבוקש, וטענה כי הסמכות בעניין זה מסורה לבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק. המדינה הוסיפה וטענה כי יש להורות על צירוף יורשיו של הבעלים המקורי של חלקה 10 כמשיבים נוספים להליך.

15. בית המשפט המחוזי קבע, כי נוכח פסקי הדין שניתנו בבית המשפט העליון בעניין מאחז מגרון, אין בית המשפט המחוזי הערכאה המתאימה להורות למדינה להימנע מביצוע שינויים פיזיים בחלקה 10 (החלטה מיום 28.5.2014). לצד זאת, נתן בית המשפט המחוזי לעותרת ארכה לפנות לבית משפט זה, על מנת שידון בבקשתה לעיכוב פינויים של המבנים. כך התגלגלו הדברים שהעתירה שלפנינו, הוגשה ביום 2.6.2014.

16. בעתירה, טענה העותרת כי קיימת היתכנות להסדרה תכנונית של חלקה 10, ומשכך נותרה רק שאלת הבעלות בה, המתבררת בימים אלה בבית המשפט המחוזי. לפיכך, התבקש בית המשפט לחייב את המדינה להמתין בטרם פינוי המבנים המצויים בחלקה 10, וזאת עד להכרעה בזכויות הקניין בחלקה בבית המשפט המחוזי. כן התבקש צו ביניים. עמדת המדינה הייתה, כי יש לפנות את המבנים.

17. בהסכמת המדינה, הוחלט כי פינוי המבנים יעוכב עד למועד הדיון בעתירה (השופט א' רובינשטיין, החלטה מיום 18.9.2014).

18. ביום 15.12.2014 שמענו טענות על-פה.

דיון והכרעה

19. השאלה הדרושה הכרעה היא, אם יש הצדקה להאריך את עיכוב ביצועו של פסק הדין בהליך העיקרי ביחס לחלקה 10, ולהורות כי לעת הזו, לא יפנו שבעת המבנים מושא העתירה. יובהר, כי הכרעה בשאלה זו אינה כוללת קביעה בדבר זכויות הקניין של העותרת או של אחרים במקרקעין, או בדבר סיכוייה של התובענה האזרחית (ראו והשוו: בג"ץ 9949/08 חמאד נ' שר הביטחון, פסקה 13 (25.12.2014) (להלן: עניין עמונה)). שאלת הבעלות במקרקעין תתברר בהליך האזרחי, ואין לנו כלים להכריע בה במסגרת העתירה שלפנינו.

20. בטרם אדרש לשאלה המהותית לגופה, אתייחס בקצרה למספר סוגיות דיוניות המתעוררות בעתירה. בפסק הדין בעתירה הנוספת נקבע, כי לכל הצדדים שמורות טענותיהם, וזאת בנוגע לעמדת המדינה בשאלת ההיתכנות הקניינית והתכנונית של חלקה 10. כמפורט לעיל, המדינה צריכה הייתה לנקוט עמדה בשאלות אלה בתוך שלושה חודשים מיום מתן פסק הדין בעתירה הנוספת. תקופת שלושת החודשים התארכה, במעין הסכמה בשתיקה של כל הצדדים המעורבים, לרבות המדינה עצמה. ניתן היה לצפות, כי לאחר שהתברר שלא די בשלושה

חודשים על-מנת למצות את הבדיקות הדרושות, תעשה פנייה כלשהי לבית המשפט על-ידי מי מהצדדים, אלא אם כן היה מתבצע בשעתו פינוי המבנים. ואולם, פנייה כזו לא נעשתה. כך היה, כמתואר, עד שהמדינה גיבשה עמדה סופית בסוגיה, ועמדה על פינוי המבנים בחודש מאי 2014. בתוך כך, הבהירה המדינה את עמדתה שלפיה, שינוי הבעלות במקרקעין בענייננו – בין אם בדרך של רישום על שם אל וואטן (כדרישת העותרת) ובין אם בדרך של ביטול הרישום על שם המשיב 3 (כדרישת המשיב 5) – דורש פנייה לבית המשפט.

21. נוכח מה שנקבע בפסק הדין בעתירה הנוספת, צודקת העותרת בטענתה שלפיה, פסק הדין בהליך העיקרי אינו מהווה מחסום בפני העלאת טענותיה בעניין חלקה 10. במילים אחרות, העותרת רשאית לטעון את טענותיה בנושא זה. אולם, אין פירוש הדבר שהעותרת זכאית בהכרח לסעד המבוקש על-ידה בעתירה הנוכחית. זאת ועוד, נכון יותר היה לפנות לבית המשפט בעניין זה בדרך של בקשה להארכת מועד לפינוי המבנים, במסגרת ההליך העיקרי או העתירה הנוספת. לא היה מקום לדעתי לפנות בעתירה חדשה, שבה התבקש בית המשפט, למעשה, להורות למדינה שלא לקיים את הצו השיפוטי שניתן בהליך העיקרי. על אותו משקל, מקובלת עליו מסקנתו של בית המשפט המחוזי, שלפיה אין הוא מוסמך להורות למדינה שלא לקיים את פסק הדין בהליך העיקרי. לא על עניין אופן הפניה לבית משפט זה אשתית את הכרעתי. לצורך העניין, אני מוכנה לראות את העתירה שלפנינו כאילו הייתה זו בקשה להארכת מועד לפינוי המבנים, וזאת במסגרת אחד ההליכים הנזכרים. לבקשה כזו אין להיעתר בנסיבות העניין שלפנינו.

22. נקודת המוצא בענייננו היא פסק הדין בהליך העיקרי, שבו נקבע כי על המדינה לפנות את מאחז מגרון. כידוע, לבית המשפט סמכות טבועה להאריך מועדים שנקבעו בפסק דין. ואולם, שימוש בסמכות זו ייעשה רק במקרים חריגים. בית משפט זה עמד בעבר על כך שהסמכות להארכת מועדים לא נועדה ל"פריצת סכרים ולהתרת אי-קיום התחייבויות" (רע"א 1233/91 ג'רבי נ' בן דוד, פ"ד מה(5) 661, 668 (1991)). כאשר ביקשה המדינה לדחות את פינויו של מאחז מגרון בשלוש וחצי שנים, נדחתה הבקשה בשל היותה בלתי סבירה ו"פורצת סכרים"

(בג"ץ 8887/06 אל-נאבות נ' שר הביטחון (החלטה מיום 25.3.2012)). והנה, בנקודת הזמן הנוכחית, למעלה משלוש שנים לאחר פסק הדין בהליך העיקרי, שבעה מבנים במאחז טרם פונו. המועד לפינויים של מבנים אלה נדחה לבקשת המדינה לפרק זמן קצר, על מנת לאפשר למדינה למצות את הבחינה הקניינית והתכנונית הנדרשת. ואולם, אחרי תקופת בחינה ארוכה עד מאוד, אשר חרגה באופן משמעותי ממסגרת הזמנים המקורית, אין המדינה מוכנה להכיר בבעלותה של אל וואטן בחלקה, וכפועל יוצא מכך אינה מכירה, לעת הזו, בהיתכנות להסדרה תכנונית של החלקה. אין בידי המדינה מידע חדש המאפשר את השלמת עסקת הרכישה הנטענת ואת הבניה בחלקה לאלתר. אזכיר גם, כי בדיקותיה של המדינה במישור התכנוני העלו כי ממילא לא קיימת היתכנות לשימוש בחלקה למגורים, אלא רק לשימוש חקלאי. בנסיבות אלה, ובשים לב לכך שחלפה זה מכבר תקופת הארכה הזמנית שניתנה לפינוי המבנים, יש לקיים את פסק הדין בהליך העיקרי. בדומה, לאחרונה קבע בית משפט זה כי אין הצדקה לעכב את ביצועו של פסק דין חלוט ביחס לחלקה מסוימת במאחז גבעת אסף, אשר נבנה על קרקעות פרטיות. זאת, בשים לב לעמדת המדינה שם, שלפיה אין היתכנות משפטית להשלמת עסקת הרכישה הנטענת של אותה חלקה (בג"ץ 7891/07 תנועת "שלום עכשיו" – ש.ע.ל. מפעלים חינוכיים נ' שר הביטחון (7.12.2014)). יצוין, כי באותו עניין נקבע כי אין מקום להורות על פינוי לאלתר של שלוש חלקות אחרות במאחז גבעת אסף, אשר גם לגביהן הועלו טענות רכישה. עם זאת, הנסיבות היו שונות: טענות הרכישה לגבי החלקות האמורות הועלו בטרם ניתן פסק דין חלוט, שיעורי הרכישה הנטענים בכל חלקה היו גבוהים והחלקות עצמן נרשמו על שמם של הרוכשים הנטענים (השוו גם: עניין עמונה, פסקה 16).

23. מסקנתי כי יש להורות על פינוי המבנים מקבלת משנה תוקף בהתחשב בכך שעסקינן במבנים יבילים ספורים, העומדים ריקים מאדם. בנסיבות אלה, דומה כי עסקינן בעניין שאין לו, למצער לעת הזו, נפקות מעשית של ממש. אם אל וואטן תזכה בתובענה המתנהלת בבית המשפט המחוזי, היא תוכל, בכפוף להסדרה תכנונית וקבלת רישיונות מתאימים, להקים מחדש את המבנים היבילים. אולם, אין הצדקה לעכב את פינויים עד להכרעה בתובענה האזרחית.

24. במהלך הדיון על-פה בעתירה שלפנינו, ובלא שקדמה לכך בקשה כלשהי בכתב, ביקש בא כוח המדינה, עו"ד הלמן, ארכה לפינוי האנטנות הסלולריות המצויות בשטח המאחז. בא כוח המשיב 5, עו"ד ספרד, התנגד הן לאופן העלאת הבקשה – במעמד הדיון על-פה – והן לבקשה גופה. אכן, אופן העלאת הבקשה מפי בא כוח המדינה מעורר שלל שאלות שלא התבררו די הצורך. זהותן של חברות הסלולר, שבבעלותן האנטנות הנזכרות, אינה ידועה לנו. חברות אלה לא היו צד להליך העיקרי או לעתירה הנוספת. משכך, גם עמדתן של חברות אלה לגבי תחולת הצווים שניתנו בהליכים האמורים – אינה ידועה. בא כוח המשיב 5 הזכיר לעניין זה, כי המדינה ציינה בעבר שהאנטנות הוקמו באופן לא חוקי, ולשיטתו פסק הדין בהליך העיקרי שהורה על פינוי מאחז מגרון חל גם עליהן. ואולם, לדעתי אין מקום לפרשנות פסק הדין בהליך העיקרי בלא שנשמעה עמדת חברות הסלולר. כל שניתן לקבוע בעניינן הוא, כי ככל שהסעד בהליך העיקרי חל על האנטנות, ביצועו יעוכב למשך 60 יום מיום פסק דיננו זה. אחרי ככלות הכל, זכין לאדם (או לחברה) שלא בפניו. על המדינה להודיע לחברות הסלולר הרלוונטיות על מתן פסק הדין. ככל שיוותרו מחלוקות בעניין זה, שערי בית המשפט פתוחים. מעבר לכך לא נקבע מסמרות בעניין מי שאינו צד לפנינו.

25. העתירה נדחית. לבקשת המדינה ובהסכמת המשיב 5, נאפשר לפנות את המבנים בתוך 45 יום, וזאת מטעמים מבצעיים. העותרת תשלם למשיב 5 הוצאות ושכ"ט עו"ד בסך 30,000 ש"ח. לא יהיה צו להוצאות בין העותרת לבין המדינה.

המשנה לנשיא

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים.

השופט א' שהם:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינה של המשנה לנשיא מ' נאור.

ניתן היום, ט"ו בטבת תשע"ה (6.1.2015).

שופט

שופט

המשנה לנשיא